

DISPUTATIVN CVLÆ
variæ ad hanc litteram
spectantes.

RESOLUTIONES DIVERSE.

V

VANA GLORIA.

à Navar.
c. 2. p. n.
10.

VANA gloria est vitium inclinans ad inordinatum appetitum gloriæ. Cujus filia sunt jaçantia, insolentia, & inobediencia.

à Idem
vbi supra.

Peccat mortaliter qui appetit gloriæ de aliquo peccato mortali. Et qui laudat se vel alium de re aliqua mortaliter mala vera, vel falsa. Idem dicitur de eo qui falso laudatus advertens damnum inde futurum non contradicit saltem quantum opus est ad damnum impediendum.

à Avil. in
comp.
hoc verb.
d. 51 hoc
verb.

Non peccat qui adiciens laudem falsam non contradicit, dummodo non desideret de ea, tanquam falsa.

Vana gloriæ causa præcipue predicare, vel Missam celebrare peccatum esse mortale alij ajunt, alij negant. d.

5 Gloriæ & famam optare ob finem honestum licitum est. e.

à Comm.
DD.

VECTIGAL vide *Gabellam*.

VENATIO

à Navar.
c. 17. nu.
124.

Iuste prohibentur venationes certarum ferarum certis temporibus, a & ne talibus artibus venandi quis utatur. Qui tamen contra facit non tenetur restituere, nisi post iudicis sententiam.

Magnates, qui prohibent ne occidantur ferae palantes non inclusas, quæ damnum inferunt alienis prædiis etiam si habeant animam restituendi, & de facto restituant peccant, quia iniuste damnum inferunt.

à Avil. in
comp.
hoc verb.

3 Qui

Qui venatur, vel piscatur vel ligna credit in fluminibus, vel montibus vetitis, non peccat, e nec tenetur ad penam nec aliquid restituere, nisi post iudicis sententiam.

à Idem
vbi sup.

Venatio moderata ob recreationem si non fiat sæpè nec cum scandalo clericis non est a prohibita, nec ullum peccatum.

à Comm.
DD.

VENEDITIO. vide verb. *Empio*.

Merces, quæ bonitate alij longè præstant, vendi possunt ultra pretium à lege taxatum. Sed non ita seponendæ sunt ut deteriores solum pretio currenti vendantur, & meliores majori, qui enim hoc fecerit ad restitutionem tenetur.

à Dian. in
comp.
hoc verb.
n. 7.

Qui generoso vino miscet aquam, vel aliud vinum minus generosum, sed eæ moderatissime, ut non maneat deterior, quam id quod passim venditur, b potest illud vendere pretio currenti.

à Les.
apud
Dian. vbi
sup. n. 6.

Non tenetur e venditor vitium mercium detegere dummodo pretium minuat pro ratione defectus.

à Dian. p.
1. u. 8.
ref. 19.

An liceat rem vendere pretio, quod crevit ratione monopolij, dummodo venditor monopolium non exercuerit alij ajunt, alij negant d probabilius, quis pretium illud est injustum.

à Rebel.
apud Dia.
vbi sup.
ref. 24.

Magistratus qui sciunt brevi minori pretio merces valuturas, possunt suas vendere ante manifestationem decreti pretio currenti, nec tenentur hoc manifestare sed non possunt ideo detinere manifestationem, tunc enim e peccant, e & ad restitutionem tenentur, quia iniuste utuntur suo munice.

à Covar.
apud Dia.
ref. 40.

VICARIUS.

à Si hoc
verb. nu.
1.

Vicarius Episcopi non potest e esse laicus, nec clericus conjugatus, oportet autem habere saltem Ordines minores.

à Comm.
DD.

Vicarius Generalis dicitur b Ordinarius, potest dare dimissorias, & facultatem absolvendi à reservatis.

à Banck.
disp. 10.
num 2.

Vicarius Episcopi eo mortuo expirat, e valent autem acta per eum ante mortis notitiam.

à Si hoc
verb. nu.

Vicarius electus à collegio perseverat d mortuo Prelato.

à Idem
vbi supra.

Cum quis excommunicatur, cessat e officium eius Vicarij

carij

carum, nisi habeat auctoritatem a jure, ut Vicarius Abbatis, vel Prioris.

f Comm. 6 A Vicario Generali Episcopi non appellatur f ad Episcopum. DD.

f Sanch. d. 19. num. 14.

4 Navar. c. 27. n. 26.

4 Idem c. 14. n. 314.

4 Sā hoc verb.

b Sylv. hoc verb. c Idem vbi supra.

Vide Concil. Lim. infra cita. tum ex quo hec omnia extraſſa sunt.

7 An verò Vicarius Episcopi possit ex officio exponere Confessores, & quando est Sacerdos, audire Confessiones omnium subditorum alii negant alii probabilibus affirmant. g

VIDVA.

1 Vidua realiter fornicata non potest a retinere mariti bona sibi relicta sub ea conditione, si castè vivat.

VINDICTA.

1 Peccat, qui propria auctoritate a ulciscitur injurias, etiam si non possit per ministros justitiae.

VIRGINITAS.

1 Virginitas amittitur a pollutione voluntaria etiam volitè in casta ante somnium, & postea secuta, dummodo quis ad illam habendam se disponat. Alij autem probabilibus dicunt b sine pollutione non amitti.

2 Virgo vi oppressa, & metu mortis non resistens, sed immota merè passivè se habens non amitteret c coram Deo virginitatem.

VISITATORES.

1 Visitator visitationis comites illos solum habeat, qui necessarij sint ad visitationem: nec preparationem plurimum dierum quam opus sit illo modo recipiat.

2 Instructionem à concilio Limensi factam, & à Synodalibus sub mortali peccati reatu, & locum deferre, & fideliter observare tenetur.

3 Visitet sine acceptatione personarum, nec munera accipiat, nec delicta distimulet sub pena excommunicationis ipso facto incurrenda.

4 Munera quæcumque aut commodi aliquid præter ea que sunt à jure permilla, neque visitator ipse recipiat, neque suos recipere permittat; sed neque emat, neque permutet cum his, qui visitantur equitatum, aut aliquid aliud: si quid hujusmodi acceperit, sciat se ad dupli restitutionem intra mensem faciendam juxta constitutionem Concilij

Trident.

Tridentinis conscientia teneri, quod si non restituerit intra prædictum tempus ab omni & beneficio, & officio esse suspensum secundum Gregorij X. in Concilio generali editam sanctionem. Hæc verba sunt Concilij Limensis. ad. 4. c. 4. fol. 73.

5 Si durante prædicta suspensione celebrent irregularitatem incurrunť Papæ reservatam.

6 In visitatione prius est prædicandum, & monendum, postea inquirendum.

7 Episcopus visitat dioccesim, Archiepiscopus totam provinciam, hoc tamen jam non videtur esse in usu.

8 Pælatorum censuræ latæ in visitatione non sunt à jure, sed ab homine.

9 Procuratoris nomine, ita unicuique Visitatori competens assignari debet salarium, ut neque de pœnis camere Episcopalis, neque de condemnationibus visitatori ipsi, aut Officialibus ejus aliquid proveniat.

VITA.

1 Qui vellet ex hac vita nunquam decedere peccaret a mortaliter.

2 Non tenetur b quis ad conservandam hanc vitam remedijs vti extraordinarijs, cibis, aut medicis valde pretiosis, nec calidè temperiem mutare, nec perm. trere i bi, membrum abscindi, nec abstinere à penitentis que possint vitam breviate.

3 Qui autem auctor a speritibus extraordinarijs, quibus adiret notabiliter sibi vitam breviate, non caret c culpa, saltem veniali.

4 Vitam potest d quis periculo exponere pro defensionem suorum, vel proximi bonorum vel secundum aliquos etiam pro honore, quod D. Augustinus non placet.

5 Probabiliori autem sententia videtur e vitam exponi non posse pro quacumque re, nisi esset valde necessaria ad ipsam vitam vel ad eius defensionem.

6 An tabula, vel panis in extrema necessitate possint dari proximo ab eo qui etiam extreme indiget, alij negant, alij probabilibus affirmant. f

6 Infirmus cibum fallidum, etiam si non conetur edere non est sui g homicida

Vide Synodal. Lim. c. 1. tit. 7. fol. 30.

Conc. Lim. vbi sup. c. 1.

4 Comm. DD.

b Sā hoc verb.

e Comm. DD.

d Sā hoc verb. n. 2.

f Placitū authoris.

g Vide Sā vbi supra.

4 Comm. DD.

Bbb

VNCTIO

VNIVERSITAS.

4 Comm. 1 Qui ad gradus ascendit alicujus universitatis non ser-
vatis illius statutus dummodo sufficientiam habeat, non
DD. peccat

VOLUNTARIUM

4 Navis. 1 Voluntarium, a & involuntarium, aliud per se &
prælu. 1. directè, quod in se, & non ratione altius amatur: aliud
num. 12. per accidens, & indirectè, quod non in se, sed in alio ex
quo sequitur, expetitur.

1 Quod non est plene, & advertenter voluntarium in
omni materia non est b peccatum mortale, vt in semi-
dormentiæ vel semebroio.

DISPUTATIO I.
SECTIO PRIMA.

RESOLUTIONES VARIÆ.

VOTUM.

DE VOTI DEFINITIONE, ET DE
quibus rebus possit emitti.

4 D. Tho. 2. 2. q. 88, art. 1.
ad 2.
b Comm. DD.
c. c. venies de voto
c. sicut nobis de reg. iur. in 6. c. iust. qu. 17.
c. 4.
d Comm. DD.
e Comm. DD.

Votum est promissio Deo facta de meliori bono, & vt
valeat debet habere quinque conditiones. 1. est delibe-
ratio, 2. propositum, 3. promissio, 4. quod promissio sit
facta Deo, 5. quod sit maioris boni.

2 Non sufficit b ad votum motus primo primus, nec
secundo primus, necessaria est deliberatio plena, quæ
sufficeret ad peccatum mortale.

3 Qui animi facilitate, sed deliberatione plena votum
fecit, obligatur. e

4 Vota repentino motu facta secum d afferunt dispen-
sationis causam.

5 Qui votum emisit sine animo se obligandi peccat e
sed non manet obligatus. Si autem habuit animum pro-
mittendi

mittendi, sed non adimplendi manet obligatus. Si autem
dubitatur an promiserit, non manet obligatus.

6 Novitius qui habuit propositum perseverandi, sed non
promisit Deo, non peccat f mortaliter religionem dele-
rendo, peccat tamen venialiter propter inconstantiã.

7 Qui emittit votum, & solum vult se ad veniale obliga-
re, ad id solum tenetur, g & si nec ad veniale vult se obli-
gare, sed solum ad penam, quod eam solum erit
votum.

8 Cum quis facit votum alicui Sancto, vel coram Prela-
to, Deo factum b intelligitur.

9 Votum est actus religionis, & spectat etiam ad chari-
tatis virtutem, i potestque fieri mentaliter sola volun-
tate.

10 Votum debet I esse de maiore bono, hoc est quod
melius sit illud facere quam non facere.

11 Votum de non ludendo etiam ludo honeste recrea-
tionis m obligat. Qui autem generaliter vovit de
abstinendo ab omni ludo, non videtur se voluisse obligare
ad abstinendum a ludis honeste recreationis.

12 Non potest n voveri de re impossibili necessaria,
aut mala, aut indifferenti. s

14 Cum res indifferens transit in bonam ratione alicujus
circumstantie potest p voveri v. g. si quis voveat per
talem locum vbi habet peccandi occasionem non transi-
turum.

14 Quod dicitur de voto, idem dicendum g de iura-
mento rei indifferenti.

15 Cum pars voti est indifferens, impossibilis, vel mala,
& qui votum fecit, animi non habuit ad unam partem non
se obligandi sine alia, ad nullam obligatur.

16 Qui vovit jejunium unius diei, & non potest nisi
dimidium diei jejunare, ad nihil tenetur, f quia est per
modum unius.

17 Qui vovit jejuare per totam Quadragesimam &
non potest per totam, ad eam partem tenetur i quam
potest.

18 Cum substantia voti est bona licet circumstantia sit
inutilis, mala, vel impossibilis, tenet u votum quoad
substantiam, nisi animam habuerit se non obligandi, nisi
cum tali circumstantia.

19 Cum substantia voti est indifferens, inutilis, mala vel

7 Comm. DDa
g Thom. 2. 2. q. 88, art. 1.
b Comm. DD.
i Comm. DD.
j Azor. 2. lib. 1. c. 13.
m Sanchez de matr. lib. 2. c. 4. sum. 5.
n Impossibilis. ff. de ieg. iur. c. 1.
o D. Tho. 2. 2. q. 88, art. 1.
p Sanchez vbi sup. lib. 6. disp. 19. nu. 2. c. 4.
q Villot. 2. c. 34. disp. 2. c. 6.
r Idem vbi su. num. 7.
s Comm. DD.
t Comm. DD.
u Vilal. vbi su. num. 4. f.

* Comm. DD. impossibilis, licet circumstantia sit bona, hæc non obligat non obligante substantia.

20. Qui voverit id ad quod lege divina erat obligatus y voto tenetur.

21. Qui sæpè de eadem re renovat votum & violat, unum solum peccatum c. committit.

22. Qui baptismum a accipit non facit votum de lege divina adimplenda.

23. Votum de nunquam peccando non obligat. b obligatamen de non peccando mortaliter, vel de evitando certo peccatorum venialium genere.

24. Cùm quis facit votum de re bona ob malum finem si hic fuit causa impulsiva solum votum tenet, c secus verò si fuisse principalis v. g. si quis faceret votum de danda elemosyna puellæ cum ad inhonestam provocaret.

25. Votum contra consilia Evangelica, vel illa impediens est nullum. d

26. Votum, vel iuramentum de non mutuando, vel de non sibi iudicando non e valet. Sed vt plurimum hæc facere iuramenta solum est veniale ex natura sua.

27. Votum de nuptiis celebrandis non obligat, nisi fieret ad vitandas s. graves tentationes. Et etiam si ad hoc fiat videtur probabilis non obligare, quia ad vincendas tentationes alia sunt potiora remedia.

28. An verò, qui intumuit pietatis voverit se puellam pauperem ducendum tenetur hoc votum adimplere alij a iunt, alij probabilis negant, g nisi ex suppositione quod aliquam dudurus sit tenetur pauperem. Si autem velit post votum religionem ingredi, vel in celibatu manere licite potest non nubere.

29. Matrimonium potest b esse aliquando voti materia, vt si quis aliud voverat ob bonum publicum belli vitandi, aut pacis confirmandæ.

30. Votum aliud solemne, quod sit implicite in receptione Ordinis sacri, vel explicitè in professione s approbata: religionis secundum illius constitutiones. Aliud simplex quod sit pre dicta solemnitate.

31. Aliud conditionale, quod sit sub conditione; i aliud absolutum factum sine ulla; aliud penale, quod fit in poenam alicuius peccati, aliud non penale, cui poena non imponitur, aliud temporale, quod fit ad tempus, aliud perpetuum, quod per totam vitam obligat, aliud reale cum

* Vill. vbi sup. dif. 11. num. 1. Comm. DD.

2. Comm. DD.

3. Vill. vbi sup. dif. 11. num. 1.

4. Vill. vbi sup. dif. 11. num. 1.

5. Vill. vbi sup. dif. 11. num. 1.

quæ res verbigratis elemosyna promittitur, aliud personale, cum persona ad aliquid faciendum voto obligatur.

AN VIOLARE Votum de re minima sit mortale?

32. Votum ex sua natura obligat m ad mortale, qui autem valet se solum ad veniale obligare, ad id solum obligatur.

33. Qui voti partem minimam non implevit non peccat mortaliter. n

34. Votum de re levi quamvis sit tona materia voti non obligat nisi ad veniale secundum probabiliorè. Immo in materia levi non potest quis etiam si velit, se ad mortale obligare. Vnde qui vovit singulis o diebus Angelicam salutationem recitare, etiam si nulla die recitet non peccat mortaliter, secus verò si voveat singulis diebus dare elemosynam, peccat a mortaliter, cum minima elemosyna in materiam notabilem coalescunt.

35. Qui coronam Virgineam vel psalterium quotidie vovit recitare. p videtur si vno die non recitet peccare mortaliter, quia notabilior materia est vna corona Virgineæ quam vna ex horis canonicis tertia, vel sexta, cuius omisio est mortalis.

AN VOTVM cui metus causam dedit sit nullum?

36. Metus levis non tollit voti obligationem secundum probabiliorè, metus verò cadens in virum constantem positus ab extrinseco tollit illam etiam si vovens habeat animum se obligandi. Secus q verò si sit positus ab intrinseco vt metus mortis, & gelone.

37. Metus mortis ortus ex causis naturalibus ab extrinseco non r tollit voti obligationem.

38. Iuramentum extortum per metum cadentem in virum constantem non est ipso iure irritum, s sed ab Episcopo irritandum.

39. Si quis sacris iniuraretur t. per metum cadentem in virum constantem maneret ordinatus, sed sine voto castitatis. Obligaretur tamen ab Ecclesiis vt illud emitteret, vel ordinem non exereret.

AN VOTVM conditionale valeat, & quem habeat effectum.

40. Cùm votum sit sub conditione licita u & honesta hæc posita, valet.

41. Quod sit sub conditione ipsius voti substantia contraria non obligat, v. g. si quis voveret paupertatem

42. Cùm votum sit sub conditione licita u & honesta hæc posita, valet.

43. Quod sit sub conditione ipsius voti substantia contraria non obligat, v. g. si quis voveret paupertatem

m c. licet vniuersis de voto.

* Comm. DD.

* Vill. vbi sup. dif. 4. n. g. & 4.

* Placti a. authoris.

9c. sicut de regul.

* Comm. DD.

* Vill. vbi sup. nu. 3. s. 1. vbi verb. ordo. 4. q. 1.

* Comm. DD.

* Vill. vbi sup. dif. 6. num. 2.

y Idem
vbi sup.
num. 3.
z Azor.
vbi supra.

sub conditione, vt sibi habere proprium permit-
teretur. y

41 Si fiat sub conditione turpi presentis, vel de pre-
terito obligat, si conditio est vera, si autem sit de futuro,
votum z irritat.

43 Condicio impossibilis in foro exteriori habetur pro
non apposita. In interiori autem hinc verum animum non ha-
bitur fe obligandi nisi posita conditione voto non astrin-
gitur.

SECTIO II.

*AN QUI DUBITAT VTRUM VOTUM
fecerit, vel de intentione, quam habuit,
teneatur adimplere?*

Comm.
DD.

v Vill. vbi
sup. nu. 5.
z Idem
vbi sup.
num. 2.

1 Qui post factam debitam diligentiam dubitat vtrum
votum fecerit, a voto non tenetur.

2 Qui certus de voto dubitat an animum habuerit se ob-
ligandi, manet b obligatus.

3 Cum quis dubitat an cum votum e emisit vsum ha-
buerit rationis, si septem annos habebat, compos rationis
presumitur, secus si emisit ante septennium. Si autem
dubitat an votum fecerit ante septennium pro voto
standum.

*QUAM OBLIGATIONEM habeat, qui votum reli-
gionis emisit?*

Comm.
DD.

v Vill. vbi
sup. dif.
8. num.

z Idem vbi
sup. nu. 3.

z Idem
vbi supra
num. 2.

Comm.
DD.

4 Qui post emissionem religionis votum cognoscit se
habere impedimentum, propter quod vel non est admi-
tendus, vel admissus expellendus, voto non astringitur. d

5 Qui vocit ingreditum in determinatam religionem, si
in illa non admittitur, non tenetur e ingredi aliam.

6 Qui vocit religionem arduiorem f non satisfacit
voto, si in laxiore ingrediatur. Post professionem vero
non tenetur transire in arduiorem.

7 Qui vocit religionem cum proposito inseruendi in
choro, & non admittitur, g non tenetur mechanicam
vt admittitur studere, nec artem mechanicam addiscere
vt in laicum admittatur.

8 Qui votum religionis emisit, & non admittitur, vel
admissus expellitur non tenetur h voto castitatis, nec
ad alia seruanda, ad qua in religione tenetur.

8 Qui

9 Qui vocit religionem, & ante professionem fornicat,
tur, non committit i sacrilegium, nisi votum simplex
castitatis ex devotione emisit. Quod si matrimonium
contrahat licet peccet validum est, & illo consummato
potest petere, & reddere debitum, mortua tamen vxore te-
netur ingredi religionem.

10 Mulier, qua de non nubendo votum emisit, non ob-
ligatur i voto ad castitatem.

11 Qui post votum religionis, & in illa perseverandi
iudicavit bona fide religionem illam non esse sibi conue-
nientem, tuta conscientia potest m exire, & ad nil am-
plius tenetur.

QUO TEMPORE votum est adimplendum?

12 Qui votum fecit sine conditione, & tempore, tene-
tur n adimplere quam primum commodè potest.

13 Qui tempus determinavit, tenetur e intra illud, quo
transacto quam primum commodè potest, nisi fuerit onus
temporis.

14 Qui fecit votum peregrinandi intra annum, elapso
anno non tenetur, g sed in hoc attendi debet intentio
voventis.

15 Cum votum est conditionale obligat, q posita con-
ditione.

16 Cum voti causa cessat finalis, cessat illius obligatio,
secus e verò si causa fuit solum impulsiva,

17 Cum dubia res est, vtrum causa fuerit finalis, vel im-
pulsiva standum f pro voto.

*AN VOTUM adimpletur sine adimplendi propo-
siti?*

18 Qui vocit ieiunium, & voto obligatus ieiunauit, y
votum implevit, i si postea ratificavit.

AN POPVLVS tenetur seruare vota maiorum vide
verb. Iuramentum.

AN VOTI obligatio maior sit quam iuramenti. Vide
verb. Iuramentum.

AN VOTI obligatio transit ad haeredit. & an possit
adimpleri per certiam personam?

19 Haeres non tenetur u adimplere vota personalia de-
functi, bene tamen realia, cum traditur ei haereditas.

20 Cum votum est partim reale partim personale x
tenetur ad id quod reale est; si verò est personale, & vir-
tualiter solum reale ad nil tenetur.

Sanchez
dn matr.
vbi supra.
l Syllu
verb. vo-
tum pa-
rag. 4
m Comm
DD.

Comm.
DD.

z Azor
to. 1. inf.
Moral.

lib. 13.
c. 13.

z Comm.
DD

z Azor.
vbi sup.

q. 13.
z Comm.
DD.

z Azor.
lib. 13.
to. 1. c.

15. q. 14.

z Idem
vbi supra.

x q. 15.
z Comm.
DD.

y Comm. 21 Qui votum fecit non tenetur q̄ adimplete per alium, nisi tale sit vt solcat per alium adimpleri.

DD. AN PER VOTVM dominium rei promissa transfertur?
 z Sylu. 22 Per votum non z transfertur dominium nisi res tradatur.

vbi sup. q. 19. 23 Majoris meriti a est quod fit cum voto, quam sine illo, sed non est laudabile passim vota emittere.

4 Concil. Tol. c. 49. 24 Non peccat qui p̄nitret de votis factis, dummodo vbi sup. dif. 13. 1. num. 1. b̄ animum habeat implendi.

DE VOTO SOLEMNI.

AN SOLEMNITAS sit à jure canonico?

25 Solemnitas voti non est de jure naturali, aut divino, sed canonico e secundum probabiliorum fundatam in verbis Bonifacii VIII. dicens: Nos igitur arguentes quod voti solemnitas ex sola constitutione Ecclesie est inventa.

d Comm. 26 Votum simplex, & solemne differunt a specie ex parte subjecti, non verò objecti, quia objectum est idem, DD. subjectum autem per simplex votum non fit inhabile ad matrimonium, fit autem per solemne.

27 Votum solemne impedit, ac dirimit matrimonium per solum jus Ecclesiasticum secundum probabiliorum.

28 Religiosus per votum solemne paupertatis fit f̄ inhabilis ad acquirendum dominium.

29 VO IURE per votum solemne religionis dissolvitur matrimonium ratum, & non conjugationem?

30 Votum solemne non ex natura sua, vt alij asserunt, nec jure divino vt probabiliter alij defendunt, sed solo jure canonico matrimonium dissolvit ratum secundum probabiliorum.

AN SVM Pontifex valide possit dispensare in voto solemni castitatis ad contrahendum matrimonium?

31 Papa potest b̄ dispensare in voto solemni castitatis sacris initiati. Opus tamen est vt causa sit publica, sed sine illa valebit dispensatio.

32 Potest i etiam in voto facto in religione secundum probabiliorum. Si tamen dispensaret sine causa peccator graviter, valeret tamen dispensatio.

33 Sacris initiatus, vel religiosus quo cum Papa l̄ dispensaret non maneret obligatus ad recitandum divinum officium; quia mutaret statum.

DE

DE EO QUI POTEST VOTARE?

33 Qui caret rationis usu non potest m̄ votare.

34 Nemo potest n̄ votare de eo in quo alteri subijcitur, nisi consentiente illo; si autem votum fecerit intelligitur, si ratum habuerit.

35 Religiosus non potest e votum facere de rebus à Prelato prohibitis. Si faciat tamen de non prohibitis tenetur adimplere donec irritetur.

36 Vxor votare potest p̄ dummodo non fiat marito præjudicium, in his autem que marito præjudicant de illius licentia.

37 Episcopi, & Prælati non possunt q̄ votum emittere in præjudicium suæ Ecclesie sine Papæ licentia.

38 Clerici habentes Ecclesiasticam dignitatem non indigent p̄ Papæ facultate ad ingressum in religionem, & in illa vivendum, & donec professionem emittant, non vacent illorum beneficia, & illis stipendia debentur exceptis his, que debentur illorum Vicariis.

SECTIO III.

VOTVMPLICITER VOTVM TOLLITVR.

& an irritatio causam requirat, & quem effectum habeat?

1 Tolli potest a per cessationem, & irritationem, dispensationem, commutationem, & interpretationem.

2 Irritatio non b̄ indiget causa; est tamen peccatorum veniale Votum sine causa irritare & potest fieri etiam remittente inferiori.

3 Votum potest irritari absolute ita ut nulla maneat obligatio, e vel secundum quid, quia solum suspenditur.

DE eo qui potest vota religiosorum irritare?

4 Sum. Pontifex potest a irritare omnia vota religiosorum que potest illorum Prælati.

5 Episcopus non potest e irritare vota religiosorum sibi non subiectorum.

6 Prælati non potest f̄ irritare votum subditi de transendo ad arduorem religionem, potest tamen illi d̄ dispensare, & irritare alia vota, que fecit vt in alio Ordine adimplect.

7 Prælati potest ḡ irritare vota subditi de non furan do

m Comm. DD.

n Vill. vbi sup. dif. 16. nu.

2. Idem vbi sup. num. 1.

3 Comm. DD.

4 c. nisi eum pri-

dem de reu. n. c. licet, de reg.

11. Tho. 2. 2. q. 189. art. 7.

4 Comm. DD.

6 Comm. DD

7 Suar. to. 2. de rel. de voto

lib. 8. c. 7. d. Tho. 2. 2. q.

180. art. 7. 1. 1. lib. 8. c. 7. de just.

4. 1. dub. 1. 5. vbi sup. dif.

18. nu. 4.

Idem vbi supra. num. 6.

Ex Bonif. VIII.

d Comm. DD.

vbi sup. dif. 13. num. 1.

vbi sup. d. 6.

g Host. dic. c. ex publico

v. consuetudinum.

8 Sanch. de matr. lib. 8. dif. 8. num.

1. tom. 1. i. idem vbi sup. dif. 8.

1 Comm. DD.

4 Comm.
DD.

• Azor. 10.
1. infl.

mor. lib.

11. c. 17.

9. 4.

1 Henriq.
lib. 7. de

indul. c.

2. n. 7.

• Sanchez
in sum.

23. lib. 4.

c. 37.
num. 19.

do, quia licet hæc materia non sit subiecta Prelato, nova illa obligatio fuit ex voluntate subditi, quæ debet subordinari Prelato.

8. Prelatus potest *h* irritare vota subditi, quæ fecit de ejus licentia, peccabit tamen graviter si faciat absque justa causa.

9. Vicarius Prelati in illius absentia *i* potest circa hæc idem quod Prelatus.

10. Prelatus potest dispensare vota novitiorum sed non irritare. Ipsi tamen, & magistri novitiorum possunt illa suspendere vsque dum in vota religionis commutentur.

11. Abbatissæ, & moniales Prelatæ possunt *m* illarum vota irritare. Omnia vota novitiorum facta ante professionem extinguuntur per illam, nisi novitius animum habuerit illa non extinguendi, vel per illa alicui jus æquivalens fuerit.

AN PARENTES filiorum vota possunt irritare, & quid de tutoribus?

• Comm.
DD.

c. 1. de
reg. in 6.

c. ad no-
stram,

cod. tit.

12. Pueri ante rationis usum votis non obligantur. •

13. Parentes possunt *a* omnia vota filiorum ante pubertatem facta irritare. Post pubertatem verò non possunt nisi ea, quæ in suum fuerint præjudicium, vel si fuerint realia, & facta ante 23 annos annuum nec debonæ castrensibus, vel quasi castrensibus.

14. Filii familias etiam si senes sint, dum sunt sub patria potestate non habent bonorum administrationem, & ideo parentes secundum probabiliorum possunt *p* omnia vota eorum realia irritare.

15. An votum factum ante pubertatem à filio possint post ejus pubertatem parentes irritare alij negant, alij autem probabilius; *q* nisi post pubertatem à filio fuerit confirmatum.

16. Cum filius ante pubertatem votum omisit adimplendum post pubertatem, potest *r* à parentibus irritari secundum probabiliorum.

17. Vota facta à filio pubere à dimpenda, quando exierit à patria potestate, non possunt *f* à parentibus irritari.

18. Tutores, & Curatores possunt *r* pupillorum, & minorum suorum vota irritare.

19. Mater etiam mortuo patre non *n* potest vota irritare filiorum, nisi sit tutor, aut curatrix.

AN DOMINVS servici vota possit irritare?

20. Cum vota suat in domini præjudicium possunt *x*

• Vide D.
Thom. in
4. dist. 38.
q. 1.

q. 1.

ab illis irritari: & secus verò si sint circa res illas, in quibus servus est sui juris ut in voto castitatis, & similibus.

AN MARITVS possit irritare omnia vota uxoris?

21. Maritus potest *y* irritare omnia vota uxoris adimplenda, durante matrimonio, etiam si adulter fuerit, nisi sit divorcium.

22. Vxor qui fecit castitatis votum non *x* potest reconciliari sibi maritum adulterum.

23. An maritus possit irritare uxoris vota, quæ sibi non præjudicant, alij ajunt, alij probabilius negant.

24. Votum servandæ castitatis non verò religionis factum ab vxore ante matrimonij consummationem *b* potest à marito irritari.

25. Vota facta ab vxore castitatis, vel religionis adimplenda dissoluto matrimonio possunt irritari à marito secundum probabiliorum.

26. Vota facta ab vxore ante matrimonium possunt *d* à marito suspendi, si sunt in ejus præjudicium.

27. Vota castitatis, aut religionis facta ab vxore ante matrimonium, nec realia, quæ fecit quando erat sui juris, non possunt *e* irritari à marito.

28. Cum per votum jus alicui acquisitum non est, maritus, & quilibet superior possunt *f* subditorum suorum vota etiam cum sua licentia facta valide irritare, sed peccabunt si fiat sine justa causa.

29. Superior qui videt subditum votum emittere, & tacet, non ideo consentire *g* videtur, quia régula, qui tacet consentire videtur, non verificatur in rebus, quæ tacenti præjudicium afferunt.

30. Cum vxor ex consensu mariti facit votum castitatis vel religionis, non possunt *b* hæc vota irritari à marito secundum probabiliorum.

AN VXOR aliqua mariti vota possit irritare?

31. Potest irritare mariti vota sua licentia emissâ, quæ sibi præjudicant, vel quoad debitum vel quoad *i* habitationem.

32. Potest irritare vota longiorum sejuniorum, per quæ vircamittat, vel longinquæ peregrinationis, nisi sit *l* in terram sanctam.

33. Non potest *m* maritus sine uxoris consensu habitum notabiliter mutare.

34. Si maritus faciat votum erogandi prodigaliter ele-

7 D. Tho.
2. 2. q.
88. art. 8.

x Sanchez
de matr.
lib. 1.

disp. 6.

n. 13.

• Idem
vbi supra,
• Idem

vbi supra,
n. 20.

c. vll. vbi
supra, sed
contra

mhi magis
placet.

• Comm.
DD.

• Comm;
DD.

• Vill. vbi
supra, sed
sup. n. 17.

g Sanchez,
vbi sup.
n. 10.

• Comm.
DD.

• Comm;
DD.

• Vill. vbi
sup. n. 17.

• Comm.
DD.

• Comm;
DD.

• Vill. vbi
sup. n. 17.

• Comm.
DD.

• Comm;
DD.

• Vill. vbi
sup. n. 17.

• Comm.
DD.

• Comm;
DD.

• Vill. vbi
sup. n. 17.

• Comm.
DD.

• Comm;
DD.

• Vill. vbi
sup. n. 17.

• Comm.
DD.

• Comm;
DD.

• Vill. vbi
sup. n. 17.

• Comm.
DD.

• Comm;
DD.

• Vill. vbi
sup. n. 17.

Sanchez de matr. lib. 9. disp. 42. n. 6. Idem vbi sup. n. 7. Comm. DD. 9 Comm. DD.

emofynas pauperibus, non potest n ab vxore irritari, sed ille non tenetur adimplere.

35 An vxor possit irritare votum mariti de non petendo debitum alij negant, alij probabilis affirmant. o

36 Non potest p vxor irritare vota mariti facta ante matrimonium; vel durante matrimonio, sed post illud adimplenda.

37 Vota facta à marito cum licentia vxoris possunt q ab vxore irritari, si adsit iusta causa, secus verò illicitelice valide irritantur.

38 Si maritus cum licentia vxoris votum castitatis emittat, potest f illa illud irritare quoad solutionem, non quoad petitionem debiti.

¶ VILL. vbi sup. n. 7.

¶ VILL. vbi sup. dif. 22. n. 2. Sanchez de matr. lib. 7. d. m Idem vbi supra. disp. 10. n. 1.

¶ VILL. vbi sup. dif. 22. n. 1. Comm. DD.

¶ VILL. vbi sup. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 4.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 4.

¶ VILL. vbi supra. n. 4.

¶ VILL. vbi supra. n. 4.

¶ VILL. vbi supra. n. 4.

¶ VILL. vbi supra. n. 4.

¶ VILL. vbi supra. n. 4.

¶ VILL. vbi supra. n. 4.

¶ VILL. vbi supra. n. 4.

¶ VILL. vbi supra. n. 4.

¶ VILL. vbi supra. n. 4.

¶ VILL. vbi supra. n. 4.

¶ VILL. vbi supra. n. 4.

¶ VILL. vbi supra. n. 4.

¶ VILL. vbi supra. n. 4.

¶ VILL. vbi supra. n. 4.

¶ VILL. vbi supra. n. 4.

Idem quod Episcopi possunt q Abbates, & religionum Prælati circa suos subditos, Vide verb. Dispensatio, & Privilegium.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

Idem quod Episcopi possunt q Abbates, & religionum Prælati circa suos subditos, Vide verb. Dispensatio, & Privilegium.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

SECTIO IV.

DE VOTORUM DISPENSATIONE,

et an vota dispensari possint?

¶ MATTH. 16. b D. Tho. 2. 2. q. 88. art. 1. c Vill. vbi supra. disp. 24. d. 3. Comm. DD. Comm. DD. f D. Tho. 2. 2. q. 88. art. 112. 3.

1 DE HECERTUM n est esse in Ecclesia potestatem dispensandi in votis simplicibus.

2 In dispensatione, & commutatione votorum semper b est necessaria Prælati autoritas,

3 Papa habet c facultatē à jure divino in votis simplicibus dispensandi.

DE EO QUI in votis potest dispensare

4 Ad dispensationem necessaria d est Prælati autoritas, & iusta causa.

5 Papa potest e dispensare in quocumque voto etiam solemnī religionis.

6 Episcopus potest f in votis simplicibus suorum subditorum Papæ non reservatis,

7 Idem

8 Idem

9 Idem

10 Idem

Idem quod Episcopi possunt q Abbates, & religionum Prælati circa suos subditos, Vide verb. Dispensatio, & Privilegium.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

¶ VILL. vbi supra. n. 3.

Navat. c. 11. n. 611.

b Extrav. & si Dominici gregis, de pœnit. & remiss.

j Vill. vbi supra. dif. 22. n. 2. Sanchez de matr. lib. 7. d. m Idem vbi supra. disp. 10. n. 1.

n Idem vbi supra. n. 1.

o Comm. DD.

p Comm. DD.

q Vill. vbi supra. dif. 27. n. 3.

r Comm. DD.

f Henric. c. 3. n. 9.

Sanchez
vbi supra.
disp. 28.
n. 5.

fuerit non debet illud contrahere. Si autem dubitat post matrimonium stet pro illo.

AN QUI POTEST dispensare, & commutare vota, item possit in iuramento & in voti iuramento confirmari?

19 Qui habet potestatem ordinariam circa vota, habet etiam circa iuramenta Deo immediate facta.

20 Qui habet potestatem delegatam ad dispensandum, habet etiam ad commutandum, & hac extenditur ad iuramentum secundum probabiliterem.

21 Facultas delegata ad dispensandum, vel commutandum vota non extenditur y ad vota iuramento confirmata.

22 Cum sit iuramentum in voti confirmationem, & petitur dispensatio voti tacito iuramento, vel petitur dispensatio iuramentitacito voto, non est dispensatio subreptitia.

23 Qui scilicet de eadem re votum, vel iuramentum fecit, non tenetur hoc declarare in dispensationis stipulatione.

24 Cum votum, vel iuramentum in alterius favorem facta sunt, & acceptata, non possunt dispensari, nec commutari nisi pars consentiat, vel talis casus sit, ut pars ob bonum publicum iuri suo cedere teneatur.

AN RELIGIOSI possunt voti a dispensare, vel commutare?

25 Religiosi nostrae Societatis & à Provinciali deputati, & qui communicant nostra privilegia, possunt dispensare cum conjugate, qui vovet castitatem ad petendum debitum post matrimonij consummationem, & ante illam ad eundem mandandum.

26 Possunt praedicti Confessores a commutare omnia vota exceptis quinque, etiam si sunt iuramento confirmata nisi fiat praedictum tertio. Commutatio autem haec potest fieri in quodlibet tempore, quae vero sit per Bullam, non nisi in subsidium belli.

27 Haec commutandi facultas est respectu omnium fidelium unde quae acceduntur, & idem dicendum de dispensatione secundum probabiliterem & sententiam.

28 Possunt confessores his uti privilegiis etiam extra Confessionem.

AN QUI RENUNCIAVIT dispensationi ea amplius vbi possit

29 Qui renunciavit semel dispensationi voti solo etiam actu interiori, non potest ea amplius uti. Reliquis autem

Ex corpore d. dispensatio,

Ex col. comp.

Vill. vbi supra, disp. 19. n. 6. si dem vbi supra, n. 7.

Sanchez de matr. lib. 3. d. 12. n. 1.

autem dispensationibus iam renunciatis uti licet dum superior renunciacionem non accepit.

30 Qui consecutus est dispensationem, ut contraheret matrimonium cum consanguinea, & cum alia contraxit, hac mortua potest b contrahere cum consanguinea.

DE COMMUTATIONE votorum.

AN AD COMMUTATIONEM votorum requiratur auctoritas Praelati. & cum iustis

31 Quilibet potest i quaecumque vota a se facta in votum solemne religionis commutare, vel in id quod manifeste melius sit.

32 Nemo potest i votum castitatis propria auctoritate commutare, quia non potest sibi melius aliud eligere. Votum autem peregrinationis potest in melius commutare.

33 Ad commutandum votum in minus vel in aequale bonum necessaria m est Praelati auctoritas, & iusta causa. Probabile autem est quod ad commutandum in aequale non est necessaria Praelati auctoritas.

34 Ad dignoscendum, quod sit majus bonum, considerandum est, n quod sit utilis profectui spirituali voveritis.

35 Non potest v votum in Episcopatum oblatum sibi.

36 Cum quis propria auctoritate commutat votum suum in melius non est necessaria alia causa, si autem inaequale, sufficit p quod nova materia magis placeat voveri, quam alia, dummodo interveniat superioris auctoritas.

AN QUI POTEST dispensare in votis, possit etiam illa commutare, vel a contra?

37 Qui habet potestatem ordinariam ad dispensandum in votis, habet etiam ad commutandum.

38 Potestas delegata ad dispensandum extenditur etiam ad commutandum secundum probabiliterem.

39 Qui potest dispensare in voto, & iuramento, potest illud in parte relaxare, & in parte commutare.

40 Cui conceditur facultas commutandi non ideo conceditur facultas dispensandi.

41 Votum ex D.D. consilio non est dispensandum in totum, sed secundum partem commutandum.

DE QUIBUSDAM advertendis circa votorum commutationem?

42 Docti, & prudentis arbitrio res haec in multis relinquenda

Idem vbi supra, n. 6.

Comm. DD.

Comm. DD.

m. c. 1. de voto.

Comm. DD. Vill. vbi supra, n. 7.

Idem vbi supra, n. 8.

Comm. DD.

Henrici lib. 7. de indulg. c. 9.

Vill. vbi supra, n. 9.

Idem vbi supra, n. 4.

quenda est; tertis enim regulis non potest præfiri, doctos consulat, qui doctus non est.

43 Qui facultatem habet dispensandi, & commutandi, utramque exerceat. x

x Comm. DD.

3 Vill. Vbi supra, 32.

n. 4.

x Idem vbi supra.

n. 5.

4 Sanchez in summ.

lib. 4.

c. 48.

6 Idem vbi supra,

n. 16.

x Vill. vbi supra, n. 11.

d Comm. DD.

x Sanchez in summ.

lib. 4. c.

56.

f Comm. DD.

g Less. lib. 2. de just.

c. 4. dub.

11. n. 87.

a Comm. DD.

6 Azor. ro. 1. lib.

13. c. 20.

q. 3.

44 Qui per Bullam commutat sit in belli subsidium, sed non potest v. dispensare.

45 Qui habet facultatem commutandi, & non dispensandi non potest z. nisi inæquale, vel ferè equalè.

46 In commutatione votorum attendend. solum est materia quæ promissa fuit, & quantum ad finem intentum conducat. Si enim propter fragilitatem votantis in maius vergebat discrimen anime in parvum (sit tamè utilius) commutatio fieri a potest.

47 In peregrinationis voto sumptus in eando, & redendo attendendi b sunt.

48 Non est necessarium, quod votum personale in obligationem personalem, & reale in reale commutetur, congruentis tamen est. Votum autem religionis, aut perpetuæ castitatis in aliquod opus pium perpetuum e commutandum est, v. g. ut singulis mensibus consecratur, & singulis hebdomadibus bis jejunet per totam vitam.

49 Cùm unus Confessor votum commutavit, alius a potest hanc secundam materiam in aliam commutare.

50 Votum penale commutandum est penam attendendo secundum e probabiliorè.

51 Cùm votum principale non commutatur, sed differit f non opus est multa commutatione.

52 Non potest fieri commutatio in opera ad quæ quis ex præcepto g tenetur.

SECTIO V.

DE INTERPRETATIONE VOTORUM, & de variis circa vota resolutionibus.

1 Nec potest locum non habet ubi dubium a non est. Cùm autem res est dubia latè in favorem libertatis interpretanda est.

2 Qui vovit jejunare singulis sextis feriis per totum annum, si Pascha Nativitatis incidat in feriam sextam non tenetur b jejunare, nisi specialiter in tali die animum habuerit se obligandi.

3 Qui

3 Qui votum fecit se abstinendi à vino & postea fuerit initiatus e est, potest in lavatorio vinum sumere.

4 Qui votum fecit jejunandi non d tenetur abstinere à lacticiis, si habet Bullam ad comedendum illa, vel in illo regno est talis consuetudo.

5 Qui vovit jejunare per totum annum non e tenetur jejunare in Dominicis Et qui vovit jejunare vel pere alicujus sancti, si incidat in feriam commendat, tenetur f libato antecedenti jejunare.

6 Qui votum emisit elemosynam largiendi quoties in tale labatur peccato, si labatur in advertentem non tenetur ad votum, si autem ex advertentia g tenebitur.

7 Qui facit votum, ut præservetur à peccato, tunc b tenetur adimplere, quando non facit id quod debet, ut præservetur vel peccat e nec tenetur voto; quidam vero hoc negant.

8 Qui vovet non nubere non vovet continentiam, sed qui vovet continentiam f non potest matrimonium contrahere.

9 Qui post votum castitatis nupit m tenetur ingredi religionem antequam consumet.

10 Qui vovit religionem, & Prælati voluit eum recipere nisi in religionem relaxatam, non n tenetur ingredi.

11 Qui vovit religionem in communi, & non admittitur in uno monasterio, e tenetur querere alium etiam remotum vel aliam religionem e, & quantum in se est facere, ut votum adimpleat nisi iudicetur ineptus.

12 Qui facit votum recipiendi ordinem sacrum, & iornicatur p non facit contra votum, nec tenetur recitare divinum officium.

13 Vota novitiorum facta in novitiatu non possunt g irritari à suis Prælati, contrarium videtur probabilius si loquatur de superiore religioso.

14 Votum de eroganda elemosyna alicui Ecclesie r potest commutari sine consensu illius.

15 An votum ingrediendi religionem, f ut quis vivat lascive, cum obliget?

16 Qui vovet se testatorem lascive mulierem non ideo e censetur votum castitatis fecisse.

17 Qui vovet se elemosynam erogaturum si fortè peccaverit, solum n tenetur pro prima vice.

18 Qui x vovit quotidie dare pauperi, si hodie y non

cc dec deo

doctina bene meritis. y sã hoc verbo,

e Vill. vbi sup. dif.

34. n. 4.

d Idem vbi sup.

n. 5.

e Comm. DD.

f Comm. DD.

g Sylvest. Verb. vot.

q. 2.

b Navar.

c. 12. n. 42

f Idem ubi supra,

n. 29.

f Comm. DD.

m Avila in comp. hoc verb.

n Comm. DD.

o Comm. DD.

p Avila ubi sup. in comp.

q Idem ubi sup.

r Dian. in comp. hoc verb.

s Comm. DD.

t Comm. DD.

u Comm. DD.

x Comm. DD.

y Idem.

z Sequens omnes resolutiones exceptis sũt ex decretis Doctoribus de moralit

der debet eas illud addere.

- x. Comm. DD. 19 Papa non potest vota secularium irritare.
- 20 Votum Episcopi factum in religione, si jam Episcopus illud non conformavit, a potest a Pralato religionis irritari.
- 21 Vota omnia que nostri in seculo fecerunt manent suspensa usque ad professionem, in quam omnia & commutantur.
- 22 Vota non obligant cum imminet magnum periculum excepto voto continentia, quæ melior est vita.
- 23 Episcopus a potest secundum aliquos dispensare in voto peregrinationis Hierosolymitanæ quando non est factum in subsidium, sed tantum causa devotionis.
- 24 Votum factum a subdito religioso transiendi in arduiore religionem non a potest dispensari a suo Pralato sine Papa indulto.
- 25 Per Bullam & privilegia possunt dispensari vota, & juramenta etiam si post illa facta, sunt tamen qui hoc negent.
- 26 Votum in dubio obligat ad id quod minus est, quia standum est in dubio pro libertate.
- 27 Qui vovit non accedere ad feminam, & dubitat an intellexerit de accessu fornicario tantum, an etiam de maritali a potest uxorem ducere.
- 28 Si quis faciat votum castitatis, aut religionis, vel peregrinationis Hierosolymitanæ cum intentione se obligandi solum venialiter a poterit commutari per Bullam.
- 29 Votum emissum ob levem metum etiam si sit castitatis vel religionis a potest commutari per Bullam, quia non est omnino liberum atque adeo nec reservatum imò secundum aliquos est irritum.
- 30 Votum ingrediendi in religionem S. Joannis non a potest commutari per Bullam, quia est vera religio. Secus verò de aliis quibus ordinibus, quæ veteres religiones non sunt.
- 31 Confessarii approbati a possunt per Bullam Cruciatæ commutare omnia vota quæ Episcopus in quantum Episcopus. Item possunt commutare vota non fornicandi, & non habendi actum molitici, quia non sunt vota perfectæ castitatis.
- 32 Cum quis diversis votis ad singula se obligavit, quæ ad castitatem spectant, etiam si in illis rota voti collectio comprehendatur, omnia a possunt commutari, nisi intenderit omnia simul conjungere.

* Sanch. apud Dia. l. p. tit. 7. res 67.

- 33 Si conjuges mutuo consensu voveant castitatem tale votum non a potest commutari nisi a Papa. Si autem suo juri renunciaverint iterum sibi invicem suorum corporum conferant potestatem, licet peccent graviter, possunt commutari per Bullam.
- 34 Votum vocendi castitatem est a commutabile per Bullam, quia non est absolute votum castitatis.
- 35 Potest a Confessarius relaxare obligationem voti differendo materiam commutationis per annum quamvis antea finiat Bulla, sufficit enim quod in genere a potest tunc acceptetur.
- 36 Qui vovit singulis mensibus confiteri non peccat si differat per duos, vel tres dies. Imò si festum solemne infra octo veniat potest differre.
- 37 Votum de non bibendo vinum quoties quis violat toties peccat, & peccatum eius a mortale si tanta sit quantitas quanta sufficit vino utentibus ad unum prandium meridiano.
- 38 Qui plura vota violat eodem die quorum materia est de rebus minimis non peccat a mortaliter.
- 39 Vota scholarium, & Coadjutorum in Societate Jesu etiam formatorum sunt ex conditione tacita dum Superior ex justa causa illa non irritaverit. Et qui justam causam malitiose dedit, si cognita malicia superior vota irritaverit, manet omnino libera alium eligendum statum licet gravissimè peccaverit in causa data.

* Dian in comp. hoc verb. n. 21.
* Sanez apud Dia. vbi supra n. 5.
* Dian. vbi sup. n. 11.
* Idem vbi sup. num. 33.

* Sanchez apud Dia. p. c. tit. 7. res 37.
* Caltr. apud Dia. vbi sup. res 75.

DISPUTATIO NCVLA interjacens. RESOLUTIONES VARIE DE VSCAPIONE.

- 1 Vfus capio a est Legis alienatio, a alienationes, ff. de verborum sign.
- 2 Vfus capio proprie dicitur de rebus a immobilibus l. 1. ff. de uscap.
- 3 In rebus mobilibus a procedit prescriptio hoc est exceptio longi temporis, l. rescrip. ff. de verbor. & temp. prescrip.
- 4 Vfus capio rerum mobilium etiam Ecclesiasticarum fit a triennio. Res verò sacra, & prohibita alienari non potest usufructu, nec res Ecclesie requirens solemnitatem in alienatione, nec res pupilli, aut minoris, quæ usui non est consumptibilis.
- 5 Ad usufructum requiritur a bona fides, quæ quis credit

* I. alienationes ff. de verb. signifi. l. 1. ff. ad uscap. c. l. rescrip. ff. de uscap. & temp. prescrip. dicitur hoc verb. * Contin. DD.

fSā hoc
verb. n.
2.

credat sine dubio rem esse suam, & possessio non interrup-
ta pertinet, & titulus præsumptione iustus.

6 Bonam fidem si non tollit dubitatio superveniens,
nocet autem heredi mala fides defuncti, non tamen ha-
bentis ad heredem.

7 Heres mala fide possidentis rem etiamfurtivam, si ha-
beat bonam fidem x præscribit 40. annis.

8 Contra laicos presentes in eadem provincia h præ-
scribitur decennio, contra absentes 20. annis. Idem di-
cendum de bonis patrimonialibus clericorum. In re verò
Ecclesiastica vel religiosa inter presentes 30. inter absen-
tes 40. Contra Ecclesiam autem Romanam requiritur
centum.

9 Possessio bonæ fidei primi, & secundi possessoris com-
plet i anni tempus legitimum præscriptionis.

10 Ecclesiæ, & minori post finitum tempus præscrip-
tionis datur i quadriennium ad restitutionem nisi effect
præscriptum ab alia Ecclesiâ.

11 Solvens tributum, vel pensionem per contractum
promissum, præscribit non solvens sine mala fide 30. annis.
Si tamen erat pactum non solvendi, nisi petita, & ob in-
curiam Domini non fuit petita, præscribitur in communi
tempore præscriptionis.

12 Eligendi jus x præscribitur 40. annis, etiam si unus
actus interveniat.

13 Prohibita alienari non x præscribuntur, nisi post 30.
vel 40. annos.

14 Statutum auferens præscriptionem, non auferit eam,
cujus initium est immemorabile.

DISPUTATIVNCVLA

interiacens.

RESOLUTIONES VARIE.

DE VSFVFRUCTV.

4 l. i. ff.
de vsuf.

1 Vfus fructus x est jus vendi, fruendi alienis rebus
salva substantia earum, ut ff. de vsuf. l. 1. & inst. de vsuf.

in pr.

6 Mol.
d. 7. 3.
& 9.

2 Vfus fructuarius h potest vendere fundi solum quan-
tum est necessarium ad conservationem illius, potest in-
cidere arbores ceduas & vendere, non verò fructiferas.

8 Sā hoc
verb. n.
a.

3 Cùm legatus est alicui usufructus gregis, vel armenti
pro pecoribus mortuis, alia debet substantiæ, Secus
verò

verò si usufructus sit aliorum animalium. Tenetur etiam
pro vitibus & arboribus mortuis alias subrogare; si verò
substituta pereant non tenetur alia dare, potestque consu-
mere fructus usu non consumptibilium, vel eorum pretia.

4 Non x tenetur facere in rei conservatione magnas
expensas, quod si faciat potest a proprietario repetere,
nisi fuerit legatus usufructus omnium bonorum, ut qui-
dam limitant.

5 Tenetur x ad tributa, & alia onera rei fructifera, nisi
tanta essent ut legatum redderetur inutile. Ad onera verò
pro obtinendo jure fructuum tenetur proprietorius.

6 Vfusfructus legatus intelligitur deducto jure alieno,
unde prius ab herede solvenda sunt debita. Si autem ali-
unde possunt solvi, quam ex fructibus, & usufructus lega-
tus sit certa rei ex illius fructibus non sunt f debita
solvenda.

7 Vxor relicta usufructuaria, & gubernatrix omnium
bonorum solum g habet alimenta, mortuis verò hære-
dibus plenum habet usumfructum, vel secundum quos-
dam proprietatem.

8 Fructus maturi tempore mortis usufructuarij ad proprie-
tarium h pertinent.

9 Vfusfructus i omnium bonorum intelligitur excep-
tis legitimis filiorum testatoris.

10 Vsumfructum non amittit i ingrediens religionem,
quæ potest habere bona in communi.

11 Vfusfructus relictus universitati, vel civitati cessat m
post centum annos.

12 Vfusfructuarius, si civitatem amittat, succedit e ei
heres dum ille vivit.

13 Amittitur x usufructus per non usum decem anno-
rum inter presentes, & viginti annorum inter absentes.

14 Cùm tibi legatur usufructus usque ad pubertatem
alicujus, ille verò ante pubertatem moriatur p habebis
usumfructum usque ad illud tempus, quo esset pubes si vi-
veret. Si autem legaretur usque dum nuberet, & moria-
tur, habebis per totam vitam.

15 Legata tibi re immobili fructus illius q partiendi q vide
sunt inter te, & inter usufructuarium omnium bonorum,
vel secundum alias ad re solum spectant.

16 Vidua intra annum a morte viri nubes non ideo r x ubi
emittit usumfructum sibi relictum, nisi id defunctus ex-
presserit. sup. n. 15.

8 Silveſt.
n. 9.

Comm.
DD.

fSā vbi
sup. n. 7.

Idem
n. 2.

6 Mol.
diſp. 7.
col. 1.

Comm.
DD.

6 Mol. d.
9. col.
ult.

8 Silveſt.
vbi ſup.
n. 11.

Idem
l. cit.

6 Mol. d.
70. col. 2.
8 Silveſt.
ubi ſup.

q vide
Mol. d. 2.

r x ubi
sup. n. 15.

f. Comm.
DD.
Sylu. vbi
sup. nu. 10

17 Cùm tibi res aliqua conceditur ad vitam, ususfructus illius concessus tibi intelligitur, s. & jus illius alteri potest concedi.

¶ vbi
sup. nu.
174

18 Cùm quis habet agri solum usum potest et ipse cum familia fructus edere, sed non donare, nec vendere, secus si habeat ususfructum.

19 Qui rei habet usum tenetur ad expensas pro conservatione illius, nisi ex ea habeat proprietarius aliquod commodum tunc enim ipse solvetur.

DISPUTATIO II. SECTIO I. RESOLUTIONES VARIÆ.

DE USURÆ DEFINITIONE, ET

quo jure sit prohibita?

USURÆ.

¶ D. Tho.
2. 2. q.
78.
¶ Vill. 10.
2. tit. 22.
num. 4.

1 **U**SURA est pretium rei mutuata, vel est lucrum ratione mutui ex pacto: vel ex Concil. Agathensi. Usura est cum amplius recipitur quam datur ex mutuo.

¶ Comm.
DD.

2. Ut sit usura necessarium est quod sit mutuum, & pactum saltem implicitum intentione recipiendi lucrum ex mutuo.

3. Usura alia est mentalis, cum quis mutuo dat, quis sperat, licet non pacificetur se aliquid ultra sortem recepturum. Alia realis cum in re lucrum recipit ratione mutui. Hæc autem vel est manifesta cum lucrum recipitur ex mutuo expresso, vel est palliata, cum recipitur sub prætextu alius contractus.

¶ Ex Cor.
cil. Vien.
nensis re.
fetur in
clem.
vnic. pa.
rag. 6.
de usur.
¶ Villal.
vbi supra,
num. 4.
¶ Navar.
conf. 2.
lib. 1. de
c. c. super
ende
usur.
¶ Comm.
DD.

4. De fide certum est usuram esse illicitam. Et prohibita est de jure naturali divino, & positivo.

5. De jure civili permittuntur dammoda pro centum unum recipiatur, hoc tamen prohibitum est jure canonico.

6. Qui putat bona fide contractam non esse usurariam non peccat, cum verò se usuram commisisse cognoverit, restituere tenetur.

DE QUIBUSDAM RESOLUTIONIBUS QUÆ EX USURÆ DEFINITIONE INFERRUNTUR.

7. Mutuo dare alicui cum pacto, ut mutuo sibi, pauperi, aut amico det, usura est.

8. Admonere autem mutuatarium de spe quam habet nuntians quod oblata occasione ab eo mutuum etiam recipiat, non est usura.

9. An verò possit mutuo dare alicui cum onere, ut emat mercem ex tua domo, vel ut molat in tuo molendino, alij negant

negant, alij probabilius affirmant. Sed non erit peccatum mortale, quando onus hoc non est cum notabili damno mutuatarij.

¶ D. Tho.
vbi supra,
d. art. 2.

10. Usura est mutare Advocato cum onere, quod causam agat pro mutante. Idem dic de eo, qui inimico mutuo dat, ut sibi ignoscat injuriam, vel peccatum.

¶ Comm.
DD.

11. Qui Principi, vel republicæ mutuum dat, ut sibi det officium, vel beneficium, usuram committit.

¶ Comm.
DD.

12. Nec non qui debitorum solutionem differre non vult, nisi aliquid sibi ultra sortem reddatur.

¶ Vill. vbi
sup. n. 12.

13. Idem est qui mutuo dat triticum cum pacto, ut sibi reddatur eo tempore, quo certo se sit majus pretium habiturum, nisi ad id tempus reservare decrevisset. Idem dic de eo qui dat triticum in vno loco cum pacto ut in alio reddatur, vbi carius venditur, nisi forte hoc esset mutuatario commodius.

¶ Idem
n. 13.

14. Item si mutuo dare pignore fructifera sibi fructus reservando.

¶ Idem
n. 15.

15. Item lucrum accipere pro obligatione illud non petendi intra tantum temporis.

16. Non est usura si cum mutuum datur eo solum, ut mutuatarij gratis habeatur.

¶ Comm.
DD.

17. Nec cum si solum intenditur vexationem redimere, vel debitum recipere, quod aliter non poterat recuperari.

18. Nec cum si aliquid accipitur pro pignoris custodia, quæ fieri non potest sine labore, aut sumptu.

¶ Comm.
DD.

19. Mutuo acceptum potest alteri in utroque dari sub eisdem oneribus, quibus fuit acceptum, si aliud non habet qui primo accepit.

¶ Vide
Mol. vbi
sup. d.

20. Fidejussores possunt aliquid pro fidejussione recipere.

¶ Idem
d. 319.

21. Non est usura pro mutuo assecurationem, vel obligationem postulare.

¶ Comm.
DD.

22. Cum debitor tempore præfixo non solvit, potest aliquid recipi pro damno emergente.

¶ Vill. vbi
sup. n. 2.

AN LICET PRO MUTUO LUCRUM EXPECTARE?

23. Non licet ex mutuo lucrum expectare per modum obligationis ex justitia, licet tamen per modum gratuitadinis.

¶ Comm.
DD.

AN MENTALIS USURARIUS RESTITUERE TENETUR?

24. Tenetur aolvere ei, qui iuras solvit, & non sufficit dare pauperibus.

¶ Sylu. v.
usura 6.

25. Cùm is, qui mutuum dat habet malam fidem tenetur restituere.

¶ q. 3.

6 Vill. ubi
sup. n. 2.
6 restituere, nisi ei certo constet titulo gratitudinis sibi
datum fuisse lucrum. Si autem habeat bonam fidem, mu-
tuatarius tamen alter non daret nisi ratione mutui, tenetur
restituere, si id sibi constet, fecus vero si non constet.
DE VSRIS commisit & de fideiurariis Regis, & ab aliis Regiis ministris.
26 Cum aliquid recipiunt ob dilatam debitorum ex-
actionem, usuram & committunt, & Regis creditoribus
dammum inferunt.

e Idem

ubi sup.

dif. 6. n.

7.

4 Comm.

DD.

6 Villal.

ubi sup.

n. 4.

f Mol. de

iur. to. 1.

d. 343.

4 Comm.

DD.

6 Villal.

ubi sup.

dif. 7. n.

1.

1 Idem

ubi supra

n. 2.

6 Less.

lib. 2. c.

20. dub.

II.

n. Comm.

DD.

6 Vide

Villal.

ubi sup.

27 Idem a cum aliquid recipiant à Regis creditoribus,
ut illis solutionem anticipent, vel un prius solvant,
quam alij.

28 Item cum Regis pecuniam habent occupatam, & ideo
non solvant, restituere & tenentur.

29 Item cum bona Regis minori pretio vendunt, ut so-
lutionem anticipent, & tan emptor, quam venditor ad
restitutionem & tenentur.

AN LICEAT propter damnum emergens in mutuo, aliquid su-
pra sortem recipere?

30 Qui mutuo dat, potest cum mutuuario pacisci, quod
lucrum damnum emergens, vel lucrum cessans, Sed ut lice-
ateria & requiruntur. 1. Quod damnum sit in se mutuata,
2. Quod verò ex mutuo, & non aliunde proveniat, 3.

Quod mutuarius de damno emergente admonetur.
31 Qui mutuum recipit, ad certum tempus non tenetur
si ad damnum emergens, nisi finito tempore, finito autem
si non solvitur tenetur, nisi creditor ratum habeat.

AN LICEAT aliquid ultra sortem recipere propter lucrum cessans?
32 Cui qui, invitus mutuum dat, poterit propter lu-
crum cessans aliquid ultra sortem recipere etiam si non sit
finitus terminus. Idem dicendum, cum quis iuste obli-
gatus ad mutuandum.

33 Qui sponte mutuatur, que ad certum diem non potest
pacisci, quod illo transacto solvatur sibi lucrum cessans.
Nec non pacisci potest, quod lucrum cessans intra termi-
num sibi solvatur secundum probabiliorum.

34 Ut vere lucrum cessans esse videatur non opus est ut ve-
rum sit lucrum, & quod vere cesset ratione mutui, & quod
non recipiatur ultra interesse. Nunquam tamen licet totum
lucrum cessans integre recipere.

35 Necessarium est etiam esse quod mutuarius admonea-
tur de lucro cessante, nisi transacto tempore seu termino
culpabiliter morosus in solvendo fuerit. Quod autem
sponte, vel invitus quis mutuum det, opus non est.

36 Qui habet certam numerorum quantitatem suis ne-
cessitati-

essitatibus reservatam, & aliam ad negotiandum, si cessat
lucrari, quia illam mutuo dedit, & noluit etiam per avaritiam
primam pecuniam negotiationi exponere, p potest
aliquid ultra sortem recipere.

AN SIT usura panam mutuuario generis non solvendi intra
prescriptum terminum?

37 Non est usura q postis aliquibus conditionibus. 1. Quod
non statuitur in fraudem usurarum, id est quod mu-
tuans non intendat ex pena principaliter lucrum. 2. Quod
mutuarius culpam habeat in non solvendo. 3. Quod non
solvat totam panam nisi partem debuit solvitur, sed pro rata.

38 Adverendum quod pena conventionalis non debetur,
nisi petatur à parte. Si tamen petatur solvi debet
ante iudicis condemnationem.

AN SIT usura rei mutua si sibi subit, ob id possit aliquid
recipere?

39 Si mutuans non vult aliter mutare nisi ob periculum
quod subit, lucrum detur, contractus est vsuarius ob
positum gravamen.

40 Si autem mutuarius rogat mutuantem, ut de hoc
conveniat, & pro assurrectione promittat pretium & liciti-
tus est contractus cessante scandalo.

SECTIO II.

AN QVI MUTUAVIT OB PERICULUM
amittendi capitale, possit aliquid recipere.

1 CVM datur periculum amittendi capitale non potest
aliquid recipi servatis tribus conditionibus. 1.

Quod periculum verum sit. 2. Quod mutuarius non ob-
ligetur eligere ipsum mutuantem in fideiussorem. 3. Quod
mutuans plus non recipiat, quam quisvis alius reciperet.

AN POSSIT gener sine usura recipere fructus rei sibi data in
pignus, dum dos solvitur.

2. Respondetur b affirmative. Si autem fructus excedant
onera matrimonij excessum restituere tenetur. Si autem
vixorem non aliat fructus recipere non poterit.

3. Potest e gener cum socero pacisci, quod sibi tot
nummos det quotannis, dum dos non solvitur.

4. Cum socer dotem non solvit tempore prefixo ad te-
netur illius redditus solvere.

5. Mortua vxore non potest maritus fructus pignoris
sibi retinere. Potest tamen dotem repetere si filios ex illa
suscepit.

7 Vide
eundem
ubi sup.

9 Mol. to.
2. disp.
117.

7 Comm.
DD.

7 Molina,
ubi sup.
dif. 3. n.

7 Villal.
ubi sup.
dif. 10.
n. 3.

4 Comm.
DD.

4 Villal.
ubi sup.
dif. 1. &
ex c. filius
hæreticæ de
usu.

4 Coll.
ubi sup.
4 Comm.
DD.

4 Villal.
ubi supra,
n. 6.

f Moli.
vbi sup.

g Comm.
D.D.

h Vide
Vill. ubi
su. dif. 14.
n. 1. & 2.

i D. Tho.
2. 2. q.
78. art. 3.
D. Bonav.
in 4. di.
17.
l Comm.
DD.
m Comm.
DD.

n D. Tho.
vbi supra.
o Comm.
DD.

p Moli.
vbi sup.
dif. 3. 2.

6 An verò mortuo marito possit uxor repetere dotis redditus, alii ajunt, alii negant *f* nisi sit lucrum cessans.

AN LICEAT soli pignori dare mutuum ea conditione, ut pignus vendatur, si tempore pretio solutio non fiat?

7 Si pactum fiat quod villus vendatur pignus, quam valet, est usura, vel si apponatur, ut gravamen. Secus *g* verò si sit ut debitum securus repetatur.

AN PIETATIS mos sit usurarius?

8 Mons *h* pietatis est quedam pecunia, vel tritici summa à republica servata, ut mutuo detur pauperibus, in illorum necessitatibus quibusdam servatis conditionibus.

1. Est quod mutuum non detur, nisi ad tempus determinatum. 2. Quod mutuatarius det pignus sub ea conditione quod soluto debito ei reddatur integrum, & tempore præfixo non soluto vendatur ad solutionem, & quod superfucrit domino restituitur. 3. Quod mutuatarius singulis mensibus pensionem solvat ad sumptus pro conservatione hujus montis.

9 His positis dicendum quod hic mons est licitus, & pius. Vide verb. *Mons pietatis*.

AN VSPRARIUS dominium habeat rerum, quas per usuras acquirit?

10 Respondetur negativè *i* secundum probabiliorem. Accidentaliter tamen potest contingere, quod habeat dominium v. g. si illi solvantur mille nummi inter quos centum commixti acquisiti per usuras.

11 Per usuras acquisitum non *l* pauperibus, sed domino restituendum est cum fructibus, & lucris.

12 Qui usuras solvit etiam si habeat intentionem transferendi dominium in mutuantem eadem facit. *m*

AN VSPRARIUS dominium acquirat illarum, quas pecunia acquisita per usuras acquirit?

13 Non acquirit fructuum dominium. Acquisitorum tamen usuraria pecunia dominium habet, *n* tenetur tamen restituere lucrum cessans, & damnus emergens.

14 Acquirat etiam *o* dominium rerum, quas usuraria pecunia cunit.

AN BONÆ usurarii, & furi ipse jure pro usura sint hypothecata?

15 Usurarii bona non habent *p* tacitam hypothecam ad solutionem usurarum. Idem dic de aliis rebus emptis pecunia usuraria, & nisi in fraudem creditorum alienentur, non est locus restitutioni secundum probabiliorem.

16 Ad quid teneatur, qui contrafactum facit cum usurario, vel fure?

17 Qui res per usuras, vel per factum habitas acquisit non acquirit *q* illarum dominium & restituere tenetur.

18 Si restitit ex his, que recipiunt functionem in eodem genere, id est ex his in quibus nihil interest an sit hæc vel illa ut in pecunia, & similibus. Cum illas recipiens certus est quod usurarius, vel fur tantumdem restituit, verum dominium acquirit. *r*

19 Qui res supra dictas acquirit, & bona fide consumpsit solum tenetur *s* ad id in quo dicitur factus est.

20 Qui contrafactum cum usurario initit, in his in quibus dominium habet non tenetur *t* restituere.

21 Qui usurarius, vel furibus vendit ad sustentationem necessaria non tenetur *u* pretium restituere, nec colonus, qui bona fide in illorum prædiis laboravit.

22 Qui his bona fide aliis mutuo dedit *x* potest repetere sicut ceteri creditores.

23 Famuli obsequium præstantes his, qui non sunt solvendo, si suo obsequio tantum utilitatis præstant quantum in stipendo accipiunt, non tenentur *y* restituere. Secus verò si sciant dominos ire alieno esse gravatos, & suo obsequio ad solutionem impotentiores fieri.

AN MORTUO usurario teneatur Vxor, & filij illius restituere, que de eius bonis consumperunt? Vide verb. *Doti*.

AN TENENTUR ad restitutionem, qui cooperantur ad usuras?

24 Qui cooperatur ad usuras mutuo accipientis partes agendo, restituere non tenetur. *z*

25 Qui usurario persuadet ut pecuniam det ad usuras, peccat *a* mortaliter, & restituere tenetur.

26 Qui sine urgente necessitate deponit *b* pecuniam apud usurarium, quem credit alias non exerciturum usuras, peccat mortaliter.

27 Iudices, qui mutuatarium obligant ad solvendas usuras peccant, *c* & restituere tenentur.

28 Notarii, & testes scripture usura palliate peccant, & restituere tenentur. Secus *d* si contrafactus sit manifestè usurarius, & manifestè in scriptura continetur.

29 Proxenetæ, & factores usurariorum, nec non famuli qui dant, vel exigunt usuras, tenentur *e* ad restitutionem in illorum defectu, secus verò si solum pecuniam portant, & rationem in libris scribant.

AN heredes usurarii restituere teneantur in illius defectu?

30 Tenentur *f* pro rata hereditatis in illius restituere defectu.

31 Ille cui contigit in specie res per usuram habitas, restituere *g* tenetur.

q. roga-
ti pa. ag.
si & l. nam
& si fur,
ff. cert.
pec.
r Comm.
DD.

s Comm.
DD.
t Vill. ubi
supra.

u Comm.
DD.
x Comm.
DD.

y Vill. ubi
sup. nu.
8.

z Comm.
DD.
a Vill. ubi
sup. dif. 1.
19. nu. 2.
b Idem
sup. nu. 2.

c D. Tho.
vbi sup.
d. 78. art.
4.

d Syl. v
usura 6.
q. 2.

e Comm.
DD.
f c. cum
tu de
usur.

g Comm.
DD.

Comm.
DD.

22 *Utr manifesti & notorii usurarii dicantur?*
Alij dicuntur h notorii notorietate facti, quando delictum ita publicum est, ut nulla tergiversatione possit celari, & ad hoc sufficit unus actus. Alij dicuntur notorietate juris cum plene probatum est delictum servato juris ordine, vel ipsi iudicio confessi sunt, & per iudicis sententiam damnari fuerunt.

DE peni quas usurarii incurrun.

Il. im-
probum
genus, C.
quib. ex
cau.

sc. quia in
omnibus
de usu
Clem.
1. de se-
pul.

7 Villal.
ubi sup.
Comm.
DD.

33 Notorii usurarii infamie penam i incurrun. Quod si clerici sint, deponendi sunt ab officio, & beneficio.

34 Manifestus usurarius a sacre Eucharistiae participatione arcendus est, & Ecclesiastica sepultura privandus, & qui illum humare presumat, excommunicationem incurrant.

35 Excommunicantur etiam facientes, & scribentes statum, ut usuras solvantur.

AN licet impio accipere ad usuras?

36 Qui mutuo ad usuras accipit non peccat contra iustitiam respectu usurarii. Nec qui a parato ad exercendas usuras mutuum petit, & pollicetur usuras, si aliqua faciat necessitate, eius utilitate confictus, si autem faciat ad varios sumptus peccabit venialiter secundum aliquos.

VARIAE circa usuras resolutiones.

7 Aull. in
comp. hoc
verb.

7 Idem
ubi sup.

7 Navar.
c. 17. n.
268
Idem
n. 271.

37 Beneficentis alienus Ecclesie legari potest pro certa pecunie quantitate ut singulis mensibus ex lucro illius, v. quinque pro centum tot Missas pro legatore celebrent.

38 Qui emit pecora ab eo quem scit non habere & eadem vendit cum pensione quotannis solvenda, & tenetur restituere pensionem. Secus vero si emat, & vendat bona fide etiam si postea veritatem cognoscat.

39 Vxor usurarii defuncti si habeat aliunde unde vivat, & tenetur restituere bona sibi, & filiis suis relicta, si a marito per usuras fuerant acquisita.

40 Vxor sine marito non potest restituere dotem a patre per usuras acquisitam, tenetur tamen maritus non repugnare.

41 Donatarii, & legatarii qui gratis bona acceperunt ab usurario, si illius bona non sufficiunt ad usuras solvendas, restituere tenentur.

Comm.
DD.
Avila.
ubi sup.
hoc verb.

42 Usurarii testamentum ipso iure est nullum, & nemo potest in eo testis esse, nec potest absolvi etiam in mortis articulo, nisi cautionem praestet de restitutione facienda.

43 Qui bona fide celebravit contractum putans non esse usuras.

usurarium, quem si talem intelligeret non celebraret, sed alium licitum, potest et quod in licito acquireret, retinere.

44 Si Petrus & debeat Ioanni centum post annum, & velit nunc solvere 50, cum pacto ut exspectet biennium alios 50, non committitur usura.

45 Non est usura rei venditae sibi fructus retinere, donec solvatur pretium, etiam si non sit lucrum cessans.

46 Ut quis cognoscat quantum possit accipere pro lucro cessante haec regula est servanda. Qui 15, ex centum lucrari sperabat, videat quos nummos libenter daret pro ascensione huius lucri, daret utique quinquaginta, restabant ergo decem, totidem a poterit licite recipere.

47 Donum, si vel mutus accipere a mutuario titulo gratitudinis non est illicitum.

48 Potest et quis dare mercatori pecunie summam, & accipere ab ipso in fine anni 8, pro centum, dummodo (licet tacite, & implicite) intendat celebrare tres contractus, 1. Societatis. 2. Assurctionis. 3. Venditionis lucri incerti pro certo.

VXOR.

Vide verba. *Maritus, Matrimonium, Donatio, Electio, Infamia.*

1 Vxor a qua donat adultero notabilem quantitatem peccat. Sed nec ipsa tenetur restituere si sua donavit, nec adulter, nec hic peccat accipiendo.

DECRETA

SANCTISS. IN CHRISTO PATRIS AC D. N. D. ALEXANDRI PAPA VII.

In Congregationibus generalibus Sanctae Romanae & Universalis Inquisitionis habitis.

Peria v. die 24. Septembris 1667.

In Congregatione generali Sanctae Romanae & Universalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram Sanctiss. D. N. D. Alexandro Divina Providentia Papa VII, ac Eminenti. S. M. & Reverendissimis DD. S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana adversus haereticam pravitatem Generalibus Inquisitionis a Sanctae Sede Apostolica specialiter deputatis.

SANCTISSIMVS D. N. audivit non sine magno animi sui dolore, complures opiniones Christianae Discipline relaxativas, & Animarum perniciem inferentes, partim antiquatas iterum suscitari, partim noviter prodire: Et summam illam luxuriantium ingeniorum licentiam indices magis excreverit, pro quam in rebus ad conscientiam pertinentibus, modus opinandi irrepit alienus omnino.

Comm.
DD.
Coram.
DD.

2 Dian.
P. 4. tr. 4.
res. 139.

4 Idem
p. 1. tr. 1.
res. 64.
Comm.
DD.
Comm.
DD.

4 L. si er-
go par-
dotis, si.
de iur-
dotium &
est com-
vide sup.
verb. sus-
tutum.

nind ab Evangelica simplicitate, Sanctorumque Patrum doctrina, & quem si pro recta regula fideles in praxi sequerentur, ingens eruptura esset Christianæ vitæ corruptelæ. Quare, ac nullo unquam tempore viam salutis, quam suprema veritas Deus, cujus verba in æternum permanent, arctam esse definit, in animarum perniciem dilatarî, sed veritas perverti contingeret, idem Sanctissimus D. N. ut oves sibi creditas ab eujusmodi spatiofa, lataq; per quam iter ad perditionem, via, pro Pastoralî sollicitudine in rectam semitam vocaret, earundem opinionum examina pluribus in Sacra Theologia Magistris, & deinde Eminentissimis, & Reverendissimis DD. Cardinalibus contra hæresim prævitatem Generalibus Inquisitoribus seriò commisit: Qui tantum negotium strenuè aggressi, eique fedulo incumbentes, & maturè discussi, usque ad hanc diem infra scriptis propositionibus, super unaquaque ipsarum sua suffragia Sanctitati Sux singillatim exposuerant.

1. Homo nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actum fidei, spei, & charitatis ex vi præceptorum divinarum ad eas virtutes pertinentium.
2. Vir questris ad duellum provocatus potest illud acceptare, si ne timiditatis notam apud alios incurrat.
3. Sententia afferens, Bullam Cænosolum prohibere ab solutionem hæresis, & aliorum criminum, quando publica sunt, & id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est, anno 1629, 18. Julij in Consistorio Sacrae Congregationis Emin. Cardinalium, visa & tolerata est.
4. Prælati Regulares possunt in forò conscientia absolvere quoscumque sæculares ab hæresi occulta, & ab excommunicatione propter eam incurâ.
5. Quamvis evidenter tibi constet Petrum esse hæreticum, non teneris denuntiare si probare non possis.
6. Confessarius, qui in sacramentali Confessione tribuit Pœnitenti chartam postea legendam, in qua ad Venerem incitatur, non censetur sollicitate in confessione; ac proinde non est denuntiandus.
7. Modus evadendi obligationem denuntiandæ sollicitationis est; Si sollicitatus confiteatur cum sollicitante, hic potest ipsum absolvere absque onere denuntiandi.
8. Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licite accipere applicando potenti partem etiam specialissimam fructus ipsius celebranti correspondentem, idq. post Decretum Urbani V. III.

9. Post Decretum Urbani potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur per alium satisfacere collato illi minori stipendio, alia parte stipendij sibi retenta.
10. Non est contra iustitiam pro pluribus sacrificijs stipendium accipere, & sacrificium unum offerre; Neque etiam est contra fidelitatem, etiam si promittam promissione etiam juramento firmata, dari stipendium, quod pro nullo alio offeram.
11. Peccata in Confessione omissa, seu oblita ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam, non tenemur in sequenti confessione exprimere.
12. Mendicantes possunt absolvere a casibus Episcopis reservatis, non obtenta ad id Episcoporum facultate.
13. Satisfacit præcepto annuæ Confessionis, qui confiteatur Regulari Episcopo presentato, sed ab eo injustè reprobat.
14. Qui facit confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ.
15. Pœnitens propria auctoritate substituit sibi alium potest, qui loco ipsius pœnitentiam adimpleat.
16. Qui Beneficium curatum habent, possunt sibi eligere in Confessarium simplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario.
17. Est licitum Religioso, vel Clerico calumniam graviam crimina de se, vel de sua Religione spargere innotentem, occidere, quando alius modus defendendi non suppetit, uti suppetere non videtur, si calumniator sit paratus vel ipsi Religioso, vel ejus Religione publicè, & coram gravissimis Viris prædicta impingere nullo occidatur.
18. Licet interficere falsum Accusatorem, falsos Testes, ac etiam Iudicem, à quo iniqua ceterò imminet sententia, si alius in non potest innocens damnari vitare.
19. Non peccat maritus occidens propriam auctoritate uxorem in adulterio deprehensam.
20. Restitutio à Pio V. imposta Beneficiatis non recitantis, non debetur in conscientia ante sententiam declaratoriam Iudicis, eò quod sit pena.
21. Habens Capellaniam collatam, aut quodvis aliud Beneficium Ecclesiasticum si studio litterarum vacet, satisfacit suæ obligationi, si Officium per alium recitet.
22. Non est contra iustitiam Beneficia non conferre gratis, quia collator conferens illa beneficia Ecclesiastica pecunia interveniente non exigit illam pro collatione Beneficij

aeſcij, ſed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.

23 Frangens ieiunium Eccleſiae ad quod tenetur, non peccat mortaliter, niſi ex contemptu, vel inobedientia hac faciat, puta, quia non vult ſe ſubijcere praecepto.

24 Mollities, ſodomia, & ſuſtialitas ſunt peccata ejuſdem ſpeciei inſima, ideoque ſufficit dicere in Confeſſione, ſe procuraffe pollutionem.

25 Qui habuit copulam cum ſoluta, ſatisfacit confeſſionis praecepto, dicens commiſiſſi cum ſoluta grave peccatum contra caſtitem, non explicando copulam.

26 Quando litigantes habent pro ſe opiniones aequo probabiles, poteſt iudex pecuniam accipere pro ſententia ſententia in favorem unius prae alio.

27 Si liber ſit alicuius junioris, & moderni, debet opinio teneri probabiliſ, dum non conſtit, reſpondeam eſſe à Sede Apoſtolica tanquam improbabilem.

28 Populus non peccat, etiam ſi abſque ulliſ cauſa non recipiat legem à Principe promulgata.

Quibus peractis, dum ſimilis in Propoſitionum examini cura, & ſtudium impenderetur interea idem Sanctiſſimus mature conſiderata ſtatuit, & decrevit, praedictas Propoſitiones & unquamque ipſarum, vt nuperrimum, tanquam ſcandalofas, eſſe damnandas, & prohibendas, ſicut eaſ damnat, ac prohibet: ita vt quicumque illas, aut conjunctionem, aut diſiſim docuerit, defendiderit, eſiderit, aut de eis etiam diſputare publice, aut privatim reſpaverit, niſi forſan impignando, ipſo facto incidat in excommunicationem, à qua non poſſit (praeſertim in excommunicatione) ab alio quacumque etiam dignitate fulgente, niſi prae tempore exiſtente Romano Pontifice, abſolvi.

Insuper diſtrictè in virtute ſanctae obedientiae, & ſub interminatione Divini Iudicij prohibet omnibus Chriſti fidelibus cuiuſcumque conditionis, & dignitatis ſtatibus, etiam ſpecialiſ, & ſpecialiſ ſuma nota dignis, ne praedictas opiniones, aut aliquam ipſarum ad praxim deducant.

Ioannes Lupus Sanctae Romanae, & Vniuerſalis Inquiſitionis Not. &c.

Loco ſigilli.

Anno à Natiuitate D. N. IESV Chriſti milleſimo ſeſcentefimo ſexageſimo quinto, Indictionis tertis, die vero à menſis Octobris, pontificatus autem Sanctiſſi in Chriſto Patris, D. N. D. Alexan. drij, divina providentia Papae VII. anno vaticanae ſupradictae ſiſtinae, & publicatae ſuit ad valvas Baſilicae Principis Apoſtolorum Canteciliaris Apoſtolicae, ac in acie Campi Florae, ac in alijs locis ſolitis, & conſuetis vbiſ per me Carolum Melanum ejuſdem Sanctiſſimi D. N. Papae, & Sanctiſſimae Inquiſitionis Cuſtocem.

FERIA QUINTA, DIE DECIMA OCTAVA Martii Anno 1666.

In Congregatione generali Sanctae Romanae, & uniuersalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis coram Sanctiſſiſ. D. N. D. Alexandro, Divina Providentia Papa VII. ac Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi DD. S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Chriſtiana aduerſus haereticam prauitatem Generalibus Inquiſitoribus à Sancta Sede Apoſtolica ſpecialiter Deputatis.

Sanctiſſimus D. N. poſt latum Decretum die XXIV. Septembris proximè elapſi, quo vincti octo Propoſitiones damnatae fuerunt; examinatis ſedulo, & accurate uſque ad hanc diem infraſcriptis alijs quadragelimum quintum numerum implicantibus, per plures in Sacra Theologia Magiſtros, ac per Eminentiſſimos, & Reverendiſſimos DD. Cardinales aduerſus haereticam prauitatem Generales Inquiſitores, eorum ſuffragio ſingillatim ſuper unaquaque ipſarum audiuit.

Propoſitio 29. In die Ieiunij, qui ſapientum medicum quid comedat, eſtiſi notabilem quantitatem in ſine comedit, non frangit ieiunium.

30 Omnes officiales, qui in Republica corporaliter laborant, ſunt excuſati ab obligatione ieiunij, nec debent ſe certificare, an labor ſit comparabilis cum ieiunio.

31 Excuſantur abſolute à praecepto ieiunij omnes illi, qui iter agunt equitando, utcumque iter agant, etiam ſi iter neceſſarium non ſit, & etiam ſi iter unius diei conſiſtant.

32 Non eſt evidens, quod conſuetudo non comedendi ova, & lactinia in Quadragelima obliget.

33 Reſtitutio fructuum ob omiſſionem horarum ſuppleri poteſt per quatuordecim Eleemoſynas, quas antea Beneficarij de fructibus ſui beneficij fecerit.

Ddd.

36 In.

- 24 In die Paschali recitans officium Paschale, satisfaciat præcepto.
- 25 Unico officio potest quis satisfacere duplici præcepto pro die præterito, & crastino.
- 26 Regulares possunt in foro conscientie uti privilegiis suis, quæ sunt expresse revocata per Concilium Tridentinum.
- 27 Indulgentiæ concessæ regularibus, & revocatæ à Paulo V. hodie sunt revalidatæ.
- 28 Mandatum Tridentini factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali confitenti quamprimum, est consilium, non præceptum.
- 29 Illa particula *quamprimum* intelligitur, cum Sacerdos suo tempore confitebitur.
- 40 Est probabilis opinio, quæ dicit, esse tantum veniale oculum habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem, quæ ex oculo querit, secluso periculo contentus ulterioris, & pollutionis.
- 41 Non est obligandus concubinari ad eiciendam concubinam, si hæc nimis utilis esset ad oblectamentum concubinarij, vulgo *regala domi* deficiente illi, nimis ægre ageret vitam, & alia epulæ ter die magna concubinarum afficerent; & alia famula nimis difficile inveniretur.
- 42 Licetum est mutuari aliquid ultra sortem exigere, si se obliget ad non repetendam sortem usque ad certum tempus.
- 43 Annum legatum pro Anima relictum, non durat plus quam per decem annos.
- 44 Quoad forum conscientie, Reo correcto, ejusque contumaciâ cessante, cessant censuræ.
- 45 Libri prohibiti donec expurgentur, possunt retineri, usque dum adhibita diligentia corrigantur.
- Quibus maturè pensatis, idem Sanctissimus statuit, ac decrevit prædictas Propositiones, & unamquamque ipsarum, ut minimum, tanquam scandalosam esse damnandas, & prohibendas, sicut eas damnat, ac prohibet: Ita ut quicumque illas, aut conjunctim, aut divisim docuerit, defendent, ediderit, aut de eis etiam disputaverit, publicè, aut privatim tractaverit, nisi forsitan impugnando, ipso facto incidat in excommunicationem, à qua non possit (præter quàm in articulo mortis) ab alio quâcumque etiam dignitate fulgente, nisi à protempore existente Romano Pontifice, absolvi.
- Insuper distinctè in virtute sanctæ obedientie, & sub interminatione Divini Judicii prohibet omnibus Christi fidelibus cujus-

ejusdemque conditionis, dignitatis, ac status, in specialissimâ notâ dignis, ne prædictas opiniones, aut aliqua ipsarum ad praxim deducant.

Ioannes Lupus Sanctæ Romanæ, & Universalis Inquisitionis Notarius.

Locus (†) Sigilli.

Anno à Nativitate D. N. Iesu Christi millesimo sexcentesimo sexagesimo sexto, Indictione quarta, die verò 23. mensis Martij, Pontificatus autem Sanctissimæ in Christo Patris. D. N. D. Alexandri, divina Providentia Papæ VII. anno undecimo, supradictum Decretum afixum, & publicatum fuit ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, Cancellariæ Apostolicæ, ac in acie Campi Floræ, ac in alijs locis solitis, & consuetis Urbis præ se Carolum Melanum, ejusdem Sanctissimæ. D. N. Papæ & Sanctissimæ Inquisitionis Cursorem.

FINIS.

L. L. North